

U prohladnu zimsku večer 7. prosinca 1991. pripadnici pričuvne postrojbe MUP-a pozvonili su na vrata obitelji Zec u Poljaničkoj 22 na zagrebačkoj Trešnjevci. Došli su s ciljem da opljačkaju kuću Mihajla Zeca te da ga uhite i ubiju, pod izgovorom da je surađivao sa Srbima iz Krajine. U stvarnosti, to je bilo zločin iz mržnje, zločin vođen nacionalističkim motivima. Pripadnici pričuvnih postrojba MUP-a upali su u kuću, u kojoj je spavalo troje djece - Aleksandra kojoj je tada bilo 12 godina, Dušan kojemu je bilo 10 te najmlađa Gordana kojoj je bilo 7 godina. Mihajlo se odupirao njihovom ulasku u kuću te je tražio od počinitelja da vrate stvari koje su im iz kuće uzeli. Zbog toga je, u neposrednoj blizini svoje kuće te na gusto naseljenom dijelu kvarta na ulici brutalno ubijen. Kako je njegova supruga Marija u pratnji Aleksandre izašla iz kuće da vidi što se događa te gdje joj je suprug, obje su svjedočile ubojstvu. Zbog toga su strpane u kombi marke Citroen, dovedene ovdje na Adolfovac, koji je služio kao smještaj pripadnika te jedinice, gdje su im svezane ruke i pokriveno oči i usta. Iskopali su rupu, doveli Mariju i Aleksandru do nje, a zatim u njih ispalili brojne hlice, od kojih su obje na mjestu preminule. Pokrili su iz zemljom i smećem i ostavili na Sljemenu, s ciljem da ih nitko ne pronađe. Gordani i Dušanu koji su preživjeli skrivajući se, a koji su ostali tada ostali bez roditelja, život je trajno uništen.

Članovi obitelji Zec bili su naši sugrađani, Trešnjevčani, Zagrepčani te su vodili normalan obiteljski život, tog dana kad su ubijeni dočekivali su goste u svojoj kući na večeri. Ubijeni su iz nacionalističke mržnje počinitelja, pod izgovorom da surađuju sa srpskom vojskom. Pred očima brojnih susjeda, prijatelja i poznanika, Mihajlo Zec ubijen je na ulici grada u kojem je i živio i kojem je svojim radom doprinosa. Aleksandra je ubijena samo zato što je u ta tragična vremena 1991. bila srpske nacionalnosti. Unatoč priznanju izravnih počinitelja, nitko od njih za taj zločin nije odgovarao. Mariju nije spasilo ni to što je bila rođena u obitelji Hrvata.

Aleksandra Zec rođena je točno 10 godina prije mene, u svibnju 1979., u Zagrebu, isto kao i ja. Živjela je na Trešnjevci, otprilike 800 metara od mjesta gdje ja danas živim. Hodala je istim ulicama te išla obližnju osnovnu školu August Šenoa. Tko zna što bi sve bila, što bi postigla i gdje bi hodala danas, da joj te prosinačke noći 1991. nije na tragičan način oduzet život. Ja sam bila premala da bih se sjećala tih događaja. Iz razgovora s roditeljima znam da su i oni, iako su bili u Zagrebu u to vrijeme te pratili dostupne medije, za ubojstvo Aleksandre Zec saznali tek mnogo kasnije. U to vrijeme mnogo toga ružnoga se događalo u Hrvatskoj, a mediji su bili prepuni propagande i lažnih vijesti. I zbog toga je naša odgovornost da pričamo o tim događajima. Dužnost je svih nas Zagrepčanki i Zagrepčana i svih državljanke i državljana Republike Hrvatske da pamtimo Aleksandru i da se sjećamo njezinog života i stradanja te da se borimo za društvo u kojem nema nacionalizma, isključivosti, podjela prema nacionalnosti ni ubojstava iz mržnje. Mi mladi koji smo odrastali u vrijeme rata i izravno nakon njega, i živjeli s posljedicama tog rata, želimo živjeti u društvu koje pamti sve žrtve, bez obzira na njihovu nacionalnu ili bilo koju drugu pripadnost, i koje je spremno osuditi počinitelje tih zločina te preuzeti odgovornost za zločine koji su počinjeni. Želimo društvo koje je utemeljeno na demokratskim vrijednostima, društvo u kojem se poštuje ljudsko dostojanstvo svih njegovih pripadnika, a posebno onih najslabijih i najranjivijih.

Grad Zagreb i Srpsko Narodno Vijeće prošle su godine na današnji dan na mjestu ubojstva Aleksandre i Marije Zec postavili spomen-ploču, koja podsjeća sve Zagrepčane i druge posjetitelje i prolaznike na taj strašan zločin. Smatram to važnim iskorakom na razini grada, ali i na razini Hrvatske pa i drugih post-jugoslavenskih zemalja jer se tom pločom odaje počast djevojčici druge nacionalnosti, pamti se zločin koji je počinila „naša vojska“, a znamo da se kao društva s njima najteže suočavamo. Važno je i da je na spomen-ploči navedena postrojba iz koje su došli počinitelji, da ih se jasno imenuje, te da je navedeno da su pripadnici većinskog naroda, koji su počinili zločin nad slabijima, nad manjinom. Smatram da bi takvih ploča trebalo biti više i nadam se da ova neće ostati jedan od rijetkih svijetlih primjera suočavanja s vlastitom teškom prošlošću. Nadam se da će i drugi gradovi, mjesta i sela u Hrvatskoj odlučiti na taj način suočiti sa svojom prošlošću te pamtiti sve žrtve. Činjenica da je ploča i danas tu pred nama, da u međuvremenu nije oštećena, uništena ili uklonjena, potvrđuje nam da je ona prihvaćena od građana Zagreba i drugih te da nam svima služi kao opomena i podsjetnik da se moramo boriti za ljudska prava, slobode i demokraciju te za društvo kakvo želimo.

I zato trebamo pamtiti Aleksandru Zec, kao i njezine roditelje Mihajla i Mariju Zec.

Na ovom mjestu danas, prisjećamo se i druge djece ubijene tijekom rata u Hrvatskoj, njih oko 400, od kojih mnogi nemaju spomenik ili spomen-ploču koja bi podsjećala sugrađane na njihovo stradanje. Zbog toga je ploča podignuta Aleksandri Zec spomenik i svima njima te trajni podsjetnik nama da ih pamtimo. Zato danas pamtimo Aleksandru Zec. Pamtimo i Igora Kačića, Tomislava Baumgertnera i Dragutina Baloga, dječaka koji su ubijeni na Ovčari 20.11.1991., pamtimo i Ljiljanu Jaroš, koja je stradala od granate u Osijeku 13.12.1991., pamtimo Vedranu Jurković i drugu djecu ubijenu u Slavonskom Brodu, pamtimo i Anamariju Grgić ubijenu u Novskoj 1993., Đuru Bokuna ubijenog u Dubrovniku u studenom 1991. i brojne druge. Pamtimo i njihove roditelje, obitelji te druge srodnike, koji su s tim gubitkom morali živjeti dalje.

Samo na taj način, pamteći sve žrtve i prihvaćajući odgovornost za pamćenje zločina koji su počinjeni i u naše ime, možemo graditi bolju budućnost za sve građane te društvo u kojem će mladi željeti živjeti.